

KESKKONNAAMET

Ants Animägi
Riigimetsa Majandamise Keskus
ants.animagi@rmk.ee

Teie 26.03.2024 nr 3-6.1/2024/2007

Meie 25.04.2024 nr 7-9/24/6219-2

Kraavide sulgemise kavatsus Rabaküla metsise leevenduslalal

Austatud Ants Animägi

Teatasite, et Riigimetsa Majandamise Keskus kavandab kraavide sulgemist Saarde vallas Ilvese külas moodustatavas Rabaküla metsise püsielupaigas. Töö sisaldab kuivenduskraavide sulgemist, turbapaisude rajamist ja vajadusel trassiraiet. Palute Keskkonnameti seisukohta kraavide sulgemise kavatsusele ja tingimusi, millega tuleb arvestada töö lähteülesande koostamisel. Kuna objekt ei ole keeruline, soovitakse töö teostada lähteülesande alusel, juhul kui Põllumajandus- ja Toiduamet ei nõua projekti.

Leevendusala läbib ida-läänesuunaline Rebasesihi tee. Teed ei likvideerita ja teekraave ei suleta. Vajalikud trassiraiad selgitatakse lähteülesande koostamisel. Puistutes kujundusraiet ei kavandata. Objekt paikneb maaparandusobjektil Soometsa I 6114840020010/001.

Objekt paikneb riigimaal, projekteeritava Rabaküla metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndis ja Rabaküla merikotka püsielupaiga sihtkaitsevööndis.

Leevenduslalal on inventeeritud I kaitsekategooria liigi merikotka elupaik, II kaitsekategooria liigi metsise ning III kaitsekategooria liigi värbkaku leiukohad.

Rabaküla merikotka püsielupaik¹ on EELIS-es registreeritud 29.10.2018. Kui püsielupaik ei ole kindlaks määratud keskkonnaministri määrusega, on selleks merikotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 200 m raadiuses², kus kehtib looduskaitseaduse §-s 30 sätestatud sihtkaitsevööndi kaitsekord³ ja inimesele viibimise keeld 15. veebruarist 31. juulini⁴. Sihtkaitsevööndis võib kaitse-eeskirjaga lubada kaitstava loodusobjekti säilitamiseks vajalike tegevustena või tegevustena, mis seda objekti ei kahjusta, veerežiimi taastamist ja koosluste kujundamist vastavalt kaitse-eesmärgile⁵. Kuna Rabaküla merikotka püsielupaik ei ole kindlaks määratud keskkonnaministri määrusega ja selle kaitseks puudub kaitse-eeskiri, on seal veerežiimi taastamine ja koosluste kujundamine keelatud.

¹ EELIS kood KLO3001948

² Looduskaitseadus § 50 lg 2 p 2

³ Looduskaitseadus § 50 lg 4

⁴ Looduskaitseadus § 50 lg 5

⁵ Looduskaitseadus § 30 lg 4 p 1

Metsise püsielupaigad võetakse kaitse alla II kaitsekategooriasse kuuluva liigi metsise (*Tetrao urogallus*) soodsa seisundi tagamiseks⁶. Liigi elutingimuste säilimiseks ja parandamiseks vajaliku tegevusena võib püsielupaiga valitseja lubada sihtkaitsevööndis alusmetsa, järelkasvu ja puistu teise rinde harvendamist 1. septembrist 31. jaanuarini, loodusõnnetuse tagajärgede likvideerimist ja veerežiimi taastamist⁷.

Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud⁸. Keelatud on looduslikult esinevate lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal⁹.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium esitas 17.12.2023 Keskkonnaametile Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi asukoha määramine“ trassilõikude 3A, 4A ja 4H osas planeeringulahenduse, keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande, Natura hindamise aruande ja Natura hüvitusmeetmete kava kooskõlastamiseks. Keskkonnaamet kooskõlastas kõnealuse planeeringu 17.01.2024¹⁰.

Rail Balticu kiirraudtee rajamisega Edela-Pärnumaal avalduvate negatiivsete mõjude vältimiseks ja kompenseerimiseks on koostatud Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programmi rakendusplaan¹¹. Rakendusplaani kohaselt on vajalik, et Rabaküla metsise püsielupaik toimiks astmelauana Kikepera-Soomaa ja Luitemaa ning Põhja-Liivimaa asurkonna vahel. Tegevuse positiivse mõju tulemusel säilib ja taastub Kikepera-Soomaa asurkonna lõunapoolne ühendus Luitemaa ja Põhja-Liivimaa asurkonnaga, toimub lindude hajumine asurkondade vahel ja ala panustab oluliselt piirnevate asurkondade elujõulisuse säilimisse ja taastumisse. Kirjeldatud leevendamatute mõjude kompenseerimiseks töötati välja hüvitusmeetmete pakett. See tugines suures osas varem läbiviidud töödele^{12,13}.

Maakonnaplaneeringu KSH raames koostatud Natura asjakohane hindamine jõudis järeldustele, et sõltumata valitavast trassivariandist kaasneb Rail Baltic raudtee projekti elluviimisega leevendamatult negatiivne mõju metsise asurkonnale Luitemaa linnualal. Metsise ja tema elupaikade kaitse on Luitemaa linnuala kaitse-eesmärk. Metsise asurkonna terviklikkuse ja sidususe tagamiseks tuleb jätkata Natura hindamist erandi seadmise etapiga ning kaaluda asendus- ehk hüvitusmeetmeid. Hüvitusmeetmete kava näeb muuhulgas ette püsielupaikade moodustamine metsise elupaikade kaitseks ja metsise elupaikade taastamisega seotud tegevused, sh Rabaküla mängu kraavide likvideerimise. Elupaiga kvaliteedi tõstmiseks on vajalik likvideerida Rabaküla leevenduslinal olemasolevaid kraave 308 ha suurusel taastamistööde alal kokku ca 5751 m ulatuses. Hüvitusmeetmeta kava möönab siiski, et taastamistööde maht (sh suletavate kraavide arv, pikkus ja asukoht) täpsustub peale projekteerimistööde läbiviimist.

Veerežiimi taastamine merikotka elupaigas ei kahjusta merikotka soodsat seisundit, kui tööd tehakse väljaspool merikotka pesitsusaega.

Veerežiimi taastamine loob eeldused metsise elutingimusteks vajalike metsakoosluste seisundi säilimiseks ja paranemiseks ning seeläbi perspektiivis ka kaitsealuse liigi seisundi paranemiseks.

⁶ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 1

⁷ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 4 lg 6

⁸ Looduskaitseseadus § 55 lg 6

⁹ Looduskaitseseadus § 55 lg 6¹ p 2

¹⁰ Keskkonnaameti 17.01.2024 kirjaga nr 6-5/23/25292-3

¹¹ Kose, M.; Tammekänd, I.; Ojaste, I., 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan. Eesti Ornitoloogiaühing

¹² Eesti Ornitoloogiaühing, 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan.

¹³ Leivits, M. 2021. Prioriteetsed ja kaitset vajavad metsise elupaigad Eestis.

Keskkonnaamet on seisukohal, et Rabaküla metsise püsielupaiga veerežiimi taastamisel on positiivne mõju Rabaküla metsise püsielupaiga kaitse-eesmärgile ja metsise Kikepera-Soomaa ja Luitemaa ning Põhja-Liivimaa asurkonna soodsa looduskaitseline seisundi säilimisele.

Arvestades eelnevat Keskkonnaametil Rabaküla metsise püsielupaigas loodusliku veerežiimi taastamisele vastuväiteid ei ole.

Keskkonnaamet juhib töö lähteülesande koostamisel tähelepanu järgnevale:

- Rabaküla metsise püsielupaigas palume tööde ajalisel kavandamisel arvestada Keskkonnaministri 13.01.2005 määruses nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ seatud kaitsekorda.
- Rabaküla merikotka püsielupaigas on taastamistööd keelatud.
- Alal esinevate lindude pesitsusaegse häiringu vältimiseks, on vajalik seada töödele ajaline piirang 15.02-31.08.
- Suletavate kraavide trassid metsaelupaigas projekteerida võimalikult kitsad ning paiguti tuleks katsuda jätta kasvama kraavi servadesse puid, mis aitavad vältida pikkade lagedate koridoride tekkimist.
- Pidada silmas põhimõtet, et metsise elupaigas on taastamise eesmärgiks metsakoosluse niiskusežiimi mõõdukas parendamine, ent mitte metsakoosluste asendumine sookooslustega.
- Lähteülesandes esitada analüüs kavandatava tegevuse vastavuse kohta Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneeringu, Lõuna-Pärnumaa planeeringu, Natura hindamise hüvitusmeetmete kavale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Meeli Kesküla

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

Olavi Randver 525 4935

olavi.randver@keskkonnaamet.ee

Monika Laurits-Arro 5302 0849

monika.laurits@keskkonnaamet.ee